

ЖЕНСКИ

ОРГАН АЛИАНСЕ ЖЕНСКИХ ПОКРЕТА У КРАЈЕВИНИ С. Х. С.

Администрација: Кнез Михаилова 46/1.

Уредници:
АЛОЈЗИЈА ШТЕБИ
ДАРИНКА СТОЈАНОВИЋ

Београд, 15 јула 1927.
БРОЈ 12. — ГОДИНА VIII.

Васиљак за А. Ж. П.
МИЛИЦА ДЕДИЋЕР

Издаји 1 и 15 у месецу. — Гошњима претплате
48 динара. — Примерак 2 динара.

За прави демократизам

Агитација за изборе отрива све више на дан у дан врло рђаве стране нашега политичкога живота: политичку нетрпељивост, недостојност и нескрупулозност агитационих средстава у борби за власт. Ако би се купили у једну књигу све вести, које доносе само новине сваког дана о терору и о томе како се дозвољава слободном изражавању политичког убојства, културни свет би се агринуо над нашим толико наглашаваним демократизмом. У земљама, где је заиста пројект политички живот демократским изјавља, значе избори за парламенат највише изражавају праву вољу народа о његовој судбини. Али за такво изражавање воље по слободном, властима убојству потребно је право да се иде на изборе са социјалним, економским и културним програмом, и друго да се у истини дозвољава пуна слобода у тумачењу тога програма. Ни једно ни друго не видимо код нас, све је само голема борба за мишљење и власт. Народ мора да бира по наређењу.

Ми жене се стидимо за нашу земљу такве „слободе“ политичког опредељивања и таквог спровођења политичког васпитања народа. Место идеја место социјалних, економских и културних програма, које би требало политичари да тумаче народу, ми чујемо о проливној крви, о нападима на кандидате, о гадним шлеткама против оних који нису власти по вољи, о фондовима који чекају да се поразеде међу оне, који треба да дају већину извесним партијама. Политички противници су код нас у таквим односима као правд крвни непријатељи. Сва та факта сведоче само још далеко не само од истинског демократизма, него и од оне елементарне основе живота државе — од правлног схваћања права сваког држављанина. Слобода постоји само за извештен док држављанин, али за све остале је нема.

Ужасени смо кад нам културни свет каже да имамо балканске и византијске методе у нашем политичком животу. Али факта потврђује сваког момента да смо још далеко од културног вођења политичке борбе. Не очекујемо да икад доживимо у нашем политичком животу тако културан чин као што се десило пре приближно 30 година у Енглеској. Код избора за лондонску самоуправу народ добила је партија прогресивиста услед сретних случајева, више мандата но што је одговарало њеној бројној снази у дотичним окрузима — и у име демократске идеје они су из слободне воље одступили конзервативцима два мандата, јер демократска идеја не допушта насиља, него

тражи праведну сарадњу и заступништво свих постојећих уверења.

На тако високи степен политичке етике могу се подићи само тамо, где се врши политичко васпитање држављанског мишљења у томе праву да је прави смисао државе у заједницама супротних мишљења и у поштоњима тежиња другачија. А бар то мислимо да би могли постојати и у нашем политичком животу и није ни потребна великодушност слична оној лондонској прогресивиста да би доказали да искрено постоји демократизам. И код нас мора постојати опште начело у политичком животу да је неправедно и некултурно задржати себи у политичкој борби најбоље и најоштрије оружје, а противника цусити голих руку. Страх пред опозицијом је или знак властите слабости, или је знак метагоније, али никад није знак политичке јакости, морала и јасковитости.

Политичко карактерно се данас сарадова код нас, оно јутарњега народа да је баш један једини део политичких људи непогрешан и услед тога њихово политичког туђоство оправдано, ово карактерне слободних избора, које се ослања на новац и пољитику, мора нам донети појачану саву балканска.

Немили догађаји у свакој изборној кампањи, који бију у лице принципа демократијаме ваку потпуно недостатак првобитних моралних и етичких принципа у политици, потпуно недостајање добре и чисте политичке традиције, и ваку да наши државници нису ни мало и политички васпитачи народа као што би морали да буду. Прев услед доброг васпитања да је својим примером покаже да је сам у себи победио еготијичке и самоволне нагоне и да је култивисао свој унутарњи живот. Државник, ако познаје до најситније тачке механизам политичког живота, који није успео да подиже у себи човека, не засадује то име, нема моралне квалификације за то важно место, од куда треба да буде и политички васпитава народ. Држава не сме да буде позоришта где се врају ниски инстинкти и еготијички интереси.

И ако смо жене још без политичких права, ми ипак као свесни грађани ове земље, не можемо равнодушно посматрати ужасни морални час око нас. Искрено волимо народ и земљу, дубоко осећамо одговорност која пада на нас све због насиља, која се врши над народом. Зато не можемо да прелутимо оно, што се догађа око нас и дона наглашавамо и тражимо: даје нам право гласа да помогнемо победи правде и морала у нашем политичком животу, да помогнемо да се скине с нашег политичког живота

ознака балканска. Ми не исповедамо у политичком животу принцип насиља, него следећи нашу природу која је основна црта материнства, хожемо да изводимо принцип међусобног разумевања: Еготијичке тежње политичких партија које понају само себе, а не признају противнику право из останак и развистак. Следеће недостајање основног елемента социјалне културе. Тај основни елемент категорички тражи да се у својим жељама и захтевима обавезамо на жеље и захтеве оних, који не деле наше мишљење, а живе с нама у истој државној заједници и раде на њеном подизању и одржавању исто толико као и ми.

Алијанса Женских Покрета.

Покрет жена за Мир.

(Продужење чланка из бр. 4.)

Конгрес Интернационалне Лиге Жена за Мир у Стокхолму се одржавају следеће друге године. Од 1913 год. одржано је пет конгреса, који имају већ своју историјску вредност. На конгресима у резолуцијама и публикацијама Лиге отривају се сви тежки социјални и политички проблеми по слертаној доба. Сваки конгрес је имао своју парољу, која је одговарала времену ступања развоја тих проблема.

Претпоследњи Лигин конгрес 1924 г. у Вашингтону био је под утицком припремног рада за т. зв. „Женевски Протокол“ који је давао наду за почетак нове ере у интернационалном Животу. Зато је конгрес имао девизу „Ново Интернационално Уређење“. Све расправе и све одлуке тога конгреса су сабрање у Лигиној „Свесци Мира“. Женевски Протокол је дао Локарнску погодбу, и у 1926 г. када је био конгрес у Дублину (Ирска) Лига је тражила даље пут, који води миру, искористићавајући који срећан ми, јер је хтео проевенти све теškoће, које садржа рад на осигуравању мира.

Три месеца пред конгресом у Дублину, упутило је Лига својим националним секцијама и послацима члановима питања о политичким и социјалним приликама у појединим државама. Одговори су дали конгресу подлогу за нове расправе. Извештај је добијен од 25 националних секција. Био је такође и примера да неке секције нису могле послати одговоре услед политичких прилика у њиховим државама. Одговори нису добијени само из европских држава, већ су такође добијени и из Северне и Јужне Америке, Јапана, Аустралије, Хаити, Филипина. Многи одговори се нису ограничавали само на дотичну државу, већ и на суседну, у којима политичке прилике од не зависе.

Из извештаја се јасно виде момент, који муте пријатељске односе међу народима: Јачање милитаризма, опасност десничарских и левицарских диктатора, економски империјализам и високе увозне царине, неспоразуми у погледу решавања питања о националним мањинама, колонијални проблеми, питање мандата, али најчисти момент, који све преостало и код победника и код поражених — је индустријска криза и осиромашење европских народа и

време дугога на ратних година. Извештаји делегата из Шведске, Норвешке, Данске и Холандске говоре, да те државе, које нису биле непосредно учучене у ратни вртлог, сматрају рат као један ужас, и стога у политици тих држава има много мирних тежња. У државама средње, западне и јужне Европе, које су биле теško погођене ратом, осећа се страх пред мировним тежњама у политичком животу, из страха за последње.

Конгрес је расправљао о начину за мирно решење теško замршених ситуација на подлози систематског проучавања данашње ситуације. Тај рад је био раздвоен у следећим категоријама: империјализам и колонијализам; империјализам; арбитражи и посредовање; националне мањине; аз летње школе Лигине; за Свеско и Миром; за Западу Европу; хемисиј прокламација за рат. Резултати рада по комисијама резимирани су у милоне броју резолуција, која до душе не садрже никакве нове теорије, са којима ће се приобрати и свет, али доју добра упутиња за практичан рад на миру.

У Дублину се сакупило више од 120 делегата из разних земаља, међу којима је била и америкиња Јане Addams председница Лиге, која је и поред тихих 67 година Још увек неуморно борба за мир. Извештај пред ју је толико поздравно, јер је она гољовику поздравно вступила у одбрану њихове слободе. Дошли су делегати из Америке, Аустралије, Јапана, Канаде и скоро из свих Европских Земаља. Сви су жалили што није била заступљена Југославија. Зелена Ирска стицаном свих политичких и економских прилика, које су се развијале по претписком туђе управе, дало је прилику да се дубоко схватиле идеја и потреба за мир. Последње неколико стодећа муфег господарства код Ирског народа виде се у економском пропадању те државе. Ирско становништво је дошло до крајњег сиромаштва услед јаког осирењености кекствова за Америку, четири пољовија индустрије и нерационалне пољопривреде. Незаповољност је достигла тако велике размере, да је било у доба конгреса у самоме Дублину 80.000 незаповољних мушких радника.

Поред свега тог, пријем је био тако ердан и гостољубив како од стране свих становника, тако и од стране универзитетских и парламентарних кругова, што је остварило најповољнију атмосферу за рад. Вечерња предавања и две велике јавне скупиштине окупиле су толико слушаљца, да су дворане увек биле пренуе. Поред тога били су и састанци, намењени појединим слојевима тако на пр. били су сесетници одбор и привредне у хотелима и ресторацијама тек око 11 час ноћу, па ипак су били врло добро посећени. Ирско становништво, које се столетијима борило за своју слободу, показало је да идеално схваћа потребу за миран заједнички живот.

Исте вечери разне политичке групе елодшта, створиле су привремен одбор и привредне су једноповољно вече у част гостова, на коме су били присутни преставници свих политичких странака, социјални кругови заступници најоштрије опозиције и преставници енглеске владе. Г-ђа Stappert Green упутила знамените књиге о тежињама Ирске, а г-ђа Despard позната феминистка, била преставница

це борbenи Ирске жене, поднеле су своје писме ове два данa. Две жене да друштво заступнице наравних и политичких погледа, не само за неколико часова већ за трајан и плодан рад на миру.

Ток расправе је доказао, да жене свих држава истински и темељно проучавају питање о миру. Полазећи од основне идеје Друштва Народа, које на подлози *равноправности* треба да доведе до пријатељског развоја међу државама, које се изгладити немогу међу народима. Али народе треба још научити шта је *право* Друштво Народа. Државе, које су остале после рата, морају своје унутрашње тешкоће, које су запрета консолидовану државоту устројство, решити на миран начин, исто тако се морају решити и проблеми међународног живота, однеси са суседним државама, и планирање извозних производа. Поред тих важних политичких питања, конгрес је нарочито важност поклоњено на васпитање за мир. Ово питање је нарочито посебно делокруг рада за жене, и то на рачуно за жене оних држава, у којима оне већ имају пољовина права постојећих у својим државама и парламентарног јачи. Не подсећајући првој породице за васпитање деце у томе погледу, инак треба радити и на томе, да се повећа утицај жена у школском васпитању, у дејој дејектри, која има веома велик утицај на развој детета. Нарочито важну потребу је обрнути на тежњу за једнаком поредношћу међу мушкарцима и женама. Иако о миру, које даје томе утицају унутрашњу толпоту, морају се прегресе на цело народо...

Круж жене, које данас слажу идеју за мир, шири се свакога дана, јудржава најбоље и дупљено највише није жене, као што ју потврдило у издјелм чланку:

Прог. Милена Илова.

За захтеве наших учитељица,

У 10 броју нашег листа изнели смо недовољно, напету учитељицама тиме, што немају права бити биране за учитељске дисциплинске судове. Алианса Женских Покрета сматрала је за своју дужност да у нарочитој представи изнесе то питање Господињу Министру Просвете. Господињу Министар Просвете, Др. Николе Пецићу, примило је 9 јуна, након чега је Пецићу, који му је протузамали наше захтеве и молила да их исправи неправдоу учитеља, Господињу Министар је обећао да ће цело ово питање протудирати и после донети своју одлуку. Пошто је Господињу Министар изјавио да није противник

феминистичког покрета, то се надамо да ће учинити све што је у његовој моћи да изволави наше захтеве.

Представља гласи:

Алианса „Женских Покрета“ примла је на многих крајева наше државе дописе од организација учитељица основних и грађанских школа у којима се жаље да су одбачене учитељице као кандидати за стручне другове у обласним дисциплинским судовима.

Чл. 3. Уредбе о обласним дисциплинским судовима предвиђа да учитељица да за учитељске судове морају бити мушкарци. Стога је савише логично да су и учитељице биране за чланове дисциплинских судова као пуноправна учитељска лица.

Међутим Министарство Просвете је одбило све предлоге учитељица за чланове дисциплинских судова. По нашем дубоком уверењу овај поступак Министарства Просвете није основан ни на одредбама дотичне Уредбе, ни на уставу нити на ма коме другоме закону, као закону о судима или чиниољачком закону.

Ма да су неки Велики Жупани у својим мотивацијама за одбијање учитељица за чланове дисциплинских судова државике могу бити професионалне судије, сматрамо да је ово тумачење потпуно погрешно, јер за тумачење дисциплинских судија траже се *стручни* другови, а не професионалне судије, а нико не може спорити да је учитељица исто тако стручни друг као и учитељ, јер има исту опрему и исту правду.

На основу скупштинама учитеља чула се мотивација одбијања да жене — учитељице — не могу бити кандидати за дисциплинске судове што Устав забрањује женама улазак у судску струку. Ово је потпуно неважно пошто Устав не садржи ни једну одредбу, која би женама брала улазак у судску струку. Дакле, ова мотивација нема стварног ослонца.

Сматрамо као најбољи доказ да су учитељице потпуно способне да врше своју дужност као чланови дисциплинских судова то, што су учитељице скупштинама самизвали учитељицама поверење, бирајући их за чланове дисциплинских судова. Стога сматрамо да Министарство Просвете није у праву оне повезује одлучи. Овом поступком Министарство је погазило принцип самоуправља, на коме се оснива модерна демократија и кога жели да спроведе у живот и сам Устав.

Министарство Просвете, по нашем мишљењу, не може имати стварне разлоге да одбаци учитељице као

стручне другове у дисциплинским судијама. Ово одбијање значи велико неповерење Министарства у праведност и исправниот учитељица, преко чега Алианса „Женских Покрета“ не може мирно да пређе. Ако учитељице у дисциплинским судовима својим поступком не би оправдале поверење које им овакоју њихови другови, уверење смо да их њихови другови, јер је то њихова дужност и њихово право. Али да инапред Министарство Просвете одбаци учитељице од те дужности — сматрамо да је велика неправда.

Част нам је замолила господињу Министар да ову нашу представку узме обзиром у обзир и да исправи кривину, напету учитељицама, које суде радила у нашем народу своју тешку дужност.

Пошто Удружење Југословенског Учитељства тражи да се цела Уредба измени, молимо господињу Министар да при евентуалној измени прецизира, да и учитељице имају исти права као учитељи, пошто имају и исте дужности и да се за члана комисије, које суде радила, уредбу постави и која жене.

На путу ка измирењу!

Савма женским организацијама, и свакоме ко прати њихов рад, познато је да је у проштој години међу Београдским женским друштвима избио велики неспоразум, који је имао за последицу одвајање извесног броја Београдских друштава из Народног Женског Савеза и стварање Народне Женске Заједнице. Како није се то стварало из политичких разлога, толико немила, да је остала локализована међу Београдским друштвима, али се, на жалост, несмишљеним радом она проширила и у унутрашњост наше земље — нарочито у Србију — и изавала врло немиле догађаје. Из тога разлога стигли су у току проштог лета апели женских друштава на чланице наших земља, да се учине све покушаји, како би се једном дошло до споразума и једне Женске организације у Београду. Наше жене из унутрашњости Србије говориле су нам: «Ми се сви у Београду споразумите, али ћемо се сигурно, услед нашег неспоразума, и у раздзелити — бирате шта вам је најбоље».

У раду два Народног Женског Савеза и његових друштава била је увек изражена тежња за миром и сложном радом. Народно Женско Савез је увек показивао најбољу вољу да доведе у склад рад свих женских организација. И овом приликом, највећа организација

дација Народног Женског Савеза — Коло Српских Сестара — покушају је да јединошћу жељу свих Савезних друштава дефинитивно оствари. К. С. С. је позвао на један састанак свих Београдских женских друштава — и чланове Народног Женског Савеза и чланове Народне Женске Заједнице, и пред представитицама свих друштава износила програм. К. С. С. је изложила и програм, да се изврши. Представитицама је отворено и искрено све немиле последице рада Београдских друштава и потребу њиховог зближења и заједничког споразумног рада. И ако се представитица свих друштава нису сматрале овлашћене да донесу одлуку, које би њихова друштва обавезале, изјавиле су, да *недовољно*, да сматрају заступање своје државе, по рад женских организација ову подовољно Београдских друштава, и да ће њихове организације прихватити идеју споразума. Да би се дошло до дефинитивног споразума, на којој ће се бази моћи регулисати десхармонични однос и међу Београдским друштвима, и међу Београдским друштвима и јединицама седишта К. С. С. у Београду. Уредба је 2. јуна, да које су били позвани преставници свих Београдских друштава, и управе Народног Женског Савеза и Народне Женске Заједнице.

После првог састанка са прогномичним нестрепљем се очекивао други састанак, на коме се требала наћи база за споразум, у циљу да се одложне сви узроци и тешке последице неспоразума. Београдских друштава, Али, у међу жељом онекимањег споразума, на заказни састанак су дошле само представнице Савезних друштава и преставнице управе Народног Женског Савеза, а у међу преставницима Народне Женске Заједнице и чланица друштава, управа Народне Женске Заједнице упутила је једно писмо, у коме лаконски каже, да друштва која су у складу Заједнице нису чланице Савеза, да се неће учествовати у споразуму. Тешко је нама веровати да преставнице Народне Женске Заједнице сматрају, да су истински пријатељи оних друштава у земљи, против чијих интереса тако често уступају, а њихов недовољак нам је само један доказ, да она не желе да поведу ствари у ову, већ да се заваривају у својим интересима. Исте жеље има и стора ваљда и не желе дозвати до споразума у раду са великом већином друштава у нашој земљи, која се налазе у Народног Женског Савезу. Овај поступак Народне Женске Заједнице нас је у толико више изнемадило, што су изјавиле следила друштва Народне Женске Заједнице на првом састанку биле потпуно су-

Две заслужне просветне раднице г-ђица Катича Павловић и г-ђица Олга Гавриловић.

О Видовдану ове године прослављена је у Женској Учитељској Школи у Београду тридесетогодишњица нашој просветној г-ђици Катичи Павловић и Олги Гавриловић.

И ако развличне по природи својој и по природи посла, инак ова два различна стручна имају једнак значајну црту — љубав према својој предмету и љубав према деци и школи.

Г-ђица Катича Павловић свршана 1889 године Вишу Женску Школу у Београду, а г-ђица Олга Гавриловић дошла одсек Велике Школе. Још у раном детињству заноси се изучавањем историје српског народа под утицајем своје мајке, која је извонредно знала све догађаје из првог и другог устанка. За све има да захвали мајци и сестри, које су јој биле стални поддржк. Жене деца дају именују да у синамалу и г-ђица Павловић као најверна ученица, после четри године завршава студије и одмах добије место помоћнице наставнице. То је била нарочита дужност: она је стално са децом, присуствује предавањима наставника, нека врста разредног старешине и асистента. Тако је првела годину дана. Идуће године добије да предаје, али не својим предметом, него историјом. Вођала је класе у ботаничке екскурсије, и преда-

је други пут извонредно приликом године. Досеите је екскурзије, а годину, годину отворила Учитељску Школу у Београду, а првог септембра, пошто је под управом поч. Срете Пашића, она је прешла у нашу стално предавала српски језик и књижевност. У почетку рада у Учитељској Школи за време Срете Пашића заведене су екскурсије са свршеним ученицама ради упознавања земље. Да би се из вела екскурсије, приређивале су поворничне представе. То је г-ђица Павловић уносила у своје ученице. Прво су играли српски комади: „Трифонићеве Школске нареднице“, „Знајем „Шаран“, Стене из „Дале и паралаке“ Стерјине, „Малтер“ и „Политике комисије“ од Стевана Срењина, „Бокина“ од Сремца. Али брзо се искори домаћи репертоар, настала је пауза, и, најзад, на основу народних мотива и уметничке поезије, а по идеји Гужа, написало је брат г-ђице Павловић, Панчић, триста у Београду, које два пута извођено у Народног Позоришту, 1909 и 1911 године, а тако исто и у многим местима у унутрашњости. Костими су били оригинални, све покрајине јавиле заступнице. „Химу Београду“ и „Јадну Босну“ компоновао је г. Јосиф Маринковић, композитор, остале народне мелодије хармонизирао и са уметничком обрадом Божа Јовановић. То је тако остало, као убијак за народне мелодије, а „Хима Београду“ као хима Школе. А кад

г-ђица Павловић, као млада наставница, држала светосавски говор о Мици Стојановић Српкињи. То

је чинила студија стучног живота.

После рата још једном је сјајно изведен комад „Први корака“ од руског писца Салајева, приликом просвете двадесетогодишњице Учитељске Школе.

Име г-ђице Катиче Павловић везано је за Учитељску Школу и у тој г-ђица Павловић је имала велики утицај за све генерације. Она је остала трајан спомен у младим срцима наших ученица и ученицама уметничког и знањем, добротом, нештошћу и љубављу. Г-ђица Павловић је била врло блиска ученицама; воју су искрено прилазиле све. Она им је ширила круг знања и уживала љубав за рад у школу. Била је прави васпитава, какав се ретко налази.

Вођала је ученице у позориште и будила им интерес за уметност и разумевање живота. Њихово знање и њихово знање и упознавање са савременом. Желела је да у живот ученица унесе идеје, лепоте, морале.

Прво писмо са села од младих учитељица било је упућено воју. Прво писмо младим учитељицама било је од ње. Она их је стално пратила, давала савете, харила у раду. На тридесет и две генерације утицала је поднежно јаким. Ускел неће, она је, идуће године, ишла у школу, она је цео свој рад посвећавала деци и школи. Наставнички позив није лак; али она га је мудро прокивала. Била је један од највећих наших педагога

протне! Ко је спречо та друшта да дођу на други састanak? Ко је спречо та друшта да остваре хармонију у раду женских организација, која су на првом састанку дедало боље успели да прилагодат тој циљу?

Председница Народног Женског Савеза је у своје језгровитом говору, који је дубоко дирнуо све присутне, изјавила још једном своју искрену жељу да се дође до хармоничног рада међу свима женским друштвима, и да не постоје јерне која она не би допринела само да је то само једно. Председница Савеза је и онаг пута доказала, да дубоко схваћа тежње и жеље Савезних друштава, и да увек Савез води оним путем, који је најкориснији за добро наших жена и целе наше отаџбине.

И ако овај други наш састанак није додо никакав резултат, премо ипак смо дошли до тога да је Народног Женског Савеза, и према изјави ма преставница друштава која су у складу Народног Женског Заједнице, за које смо уверене да су такође искрене, верујемо да рад на споразуму није прекинут, и да ће његово пристајење умети наћи начин да отклони сваки раздор, и да ће такође оспоредну жељу, потребе наших женских друштава. Општи интереси то траже, и сви које су у служби општих интереса, и који се потпуним само, преговорне раде за опште доброслојичје се у томе. Да ли ће лични интереси и овога пута бити јачи од општих? Да ли ће се схватити да је само да не задовољавају, и да не хтели поправити? Најближа будућност ће нам на ова питања дати одговор.

Удружење универзитетских образованих жена.

Народни Женски Савез је покренуо акцију да се оснује и у нашој земљи Удружење Универзитетских Образованих жена, које већ постоји готово у свима земљама. Ово удружење има за задатка да се бори за равноправност у напредовању и награди жена са највишом школском образованом, у свима гранама науке и практичног рада. Већ је свима нама познат факт, да је у овим земљама, у којима су дала велики допринос у политичком животу, да је и у тим земљама још велика nejеднакост међу мушкарцима и женским колегама, да су још многи положаји недоступни женама и да су награде за исти рад још у многим случајевима nejеднаке. Можемо рећи, как бојазни да грешимо, да још своја конкуренција и пред-

расуде онемогућавају женама да заузму оне положаје, за које оне показују велику способност како по стручној сјемеи тако и у резултатима првог рада.

Ова организација прво је основана у Лондону 1920. год., а затим се проширила у целе свету. Сва национална удружења су учлањена у Интернационалну Федерацију Универзитетских Образованих жена, чије је седиште у Лондону. Интернационална Федерација нарочито ради на томе да онемогућавају формирање националних организација и да олакшава женама могућност усавршавања у њиховим студијама.

У Београду је одржано неколико састанака у циљу оснивања ове организације, и изабран је један извршни одбор, којме је стављено у задатак да изради правила, извршни месетак да изради одбор, организациони месетак могла одржати уставотворној скупштини, која би примила правила и дефинитивно изабрала Управу. Народни Женски Савез је обавестио и све по крајинске делове Управе да заинтересују своје жене за ову организацију, како би се створила једна дефинитивна одборна за сваку земљу. Заједница одборника добила је циљом се да ће ово удружење имати успеха у својој раду, што ће неминуемо ојачати и феминистички покрет у нашој земљи.

У акциони одбор су изабране: Атанасковић Радамила, правник; Д-р Брагачић Јована, лекар; Богдановић Јелена, лекар; Замбојчић Звездана, Данила, правник; Др Мара Илић, доктор; Кичевић Петровић Вера, бактериолог; Крстић Милица, архитекта; Др Максимовић Олга, лекар; Мурић Десанка, правник; Др Пашић Олга, лекар; Др Јелица Петровић, лекар; Др Шешћ Бригаљева, лекар; Поповић Стефанка, доктор; Јаружанић Јелена, лекар; Зубин лекар. Све чланке Женског Покрета, које жеље да добију детаљна обавештења о овој организацији, молимо да се јаве или Народног Женског Савезу или Акционом Одбору на адресу: Др Јелица Петровић, лекару, — Београдска 4.

Извештај Друштва Народа о трговини белим робљем.

Позната немачка списатељица, Ана Папирци, која је пре више година основала немачку секцију Интернационале Абозиционистичке Федерације, објавила је у ревији „Deutsche Zeitschrift für Wohlfahrtspflege“ (год. 1927, св. 3.), чланак под горњим на-

писом. Ради актуелности питања и рада тога, што открива овај извештај су безпримерну гостовне трговине белим робљем, доносимо тај чланак у преводу. Чланак, неколико скраћен, гласи:

„Већ је тридесет година од како су се основале скоро у свима европским културним земљама удружења, такозвана „Национални Комитети за борбу против трговине белим робљем“ да изјаве тај гадни злочин и да нађу пут и средства за помоћ. Јавност се осетила да је злочин историјски и тако је било потребно две године да припреми рад, да се увери јавност о постојању трговине белим робљем и да се одлучи за борбу. У годинама 1902 и 1904 били су у Паризу интернационални конгреси који су приносили суствено вазде преко официјелних делова. Ови конгреси довели су до договора међу појединим државама и тако је било да оснује свака држава централно место за сувабијне трговине белим робљем и да су та места у међусобној вези. Централне су имале и своје телеграфско писмо. Посланиства и конзулати су добијали упушта да посвећују томе питању нарочито пажњу. Замисаљена је била строга контрола преставитија и трговинских станица и све државе обећале су контролу над посредницима. Обавезале су се да ескрадирају трговине белим робљем и без трговина изврше репарацију жртвца. 13 држава прихватило тој конвенцији. Дуго је трајало док је конвенција stupила на чин, али је она ипак прелема и тако се видели успеси међусобног интернационалног рада. За време рата престаја је трговина белим робљем бар у границама Европе, али после зарукаљеног мира она је јак ојачала.

На посетку одлучило је „Друштво Народа“ да продужи прекинути интернационални међусобни рад и отишло је Комитет за студију тога питања. У једном одборничком састанку марта 1923 г. предложила је преставница Сједињених Држава Сев. Америке да се приступи тачном истраживању начина и освета трговине белим робљем. Амерички Институт за Социјалну Хигијену дао је у ту сврху суму од 75.000 долара.

Резултате тога истраживања објавио је сада „Друштво Народа“, и то у три дела. Прво дело је објављено а други део, који још није објављен, садржаће тачне статистике, уређене по државама.

За истраживање било је стављено нарочито тело стручњака, које је радило под водством Др. Вилјама Ф. Синова, члана Америчког Института за Социјалну Хигијену. Истраживања

су била проширена на 28 држава и 6500 особа било је испитаних. Од тих особа 5000 је из кругова индустрије проституције. Нишкове изјаве су се разликовале освештању али и припадске су биле у извештај само тако, ако је било њихова испитот несутњио доказана.

Главни уесници у трговини белим робљем су: „Принципиали“, „Посредници“ и „Мадамс“ (газдарке борделе). Они имају опет целе армалу агента и објекта, који принципиали имају на њима. Овај принципали имају сваке важности, пре имају организацију у рукама. Већином су бивши посредници (souteneurs) који су толико зарадили да могу трговину финансирати. Они праве утисак имућних трговца, изаду се као хотелијери или власници породичних пансионца. Њихови агенти се представљају као трговци парфема, накита, козметике, предмета и т. д. и то првихион пронађу девојке, које су способне за њихову „трговину“. Принципиали остаје ко своје куће, али у његовим рукама су сви конци; он има врло разгранате везе по свима земљама, имају општуру кореспонденцију (у нарочито централној Европи) али ипак имају намеру и штити га пред полицију, и премо поруђене за девојке. Најчешће се силно обогати. Један од тих принципиали изјавио је испитанику да је зарадио за 14 месеци 20.000 долара.

Мадамс, газдарки бордела, је обично жена или љубавница неког принципиала или посредника за кога финансијски изводи велике изношења у Тунису, да ја овај извештај о нођењу трговине: „Девојка мора унапред платити за стан и храну од 25-30 франка дневно. Поред тога заручава још издатке за осветљење, грејање и рубље. Постигала платити мени 5-10 франка за употребу столице и још има да плати и за свако појачање. Сва овај изношења може да добије. Да ли зарди новац за себе или га мора dati свом посреднику, то се мене не тиче. Једанпут недељу је слободна, али ипак суботом, недељом и празником. Имам пуно критерија за позубују употребу. Код мене су девојке из Београда, Холандије, Финландске и Италије, и врло радо би још узела Шпанкиње. Али девојке које не чине перверзиона, не могу употребити.“ Овај извештај је карактеричан за све борделе.

Посредник преводи девојке у туђину и даје их борцама, где морају радити за њега. Ако девојке не заради довољно, добије батине. Повеки посредник има по 6 девојки под својом

улазица је у душу ученица. Свака генерација се са највећом љубављу сећала не. Њен утицај се освајао на свима њеним ученицама.

А то значи — постигла је све што се радом у школи може постићи.

Г-ца Олга Гавриловић је 1892 године свршила гимназију у Зајечару, и као редовна ученица — што је тада било реткост — уписала се на природно математички одсек. Геологију је предавао Г. Жујевић, ботанику поч. Јакович, биологију — сада Гавриловић, а физичку — сада Гавриловић. Деца су била изванредна — интелигентна и вредна, скупљена из села Македоније. Било је тридесет шест девојачки. Сваки час се претило претресаном школи. Али она је ипак навањила Двијетиње карте и шаље у школе по Македонији, а нарочито често са савком Олга Петрова. То је било време најаче четничке акције. Отворила је и материјално помагала једну школу, где је свештеник био учитељ уз скроман хонорар. Радња је све што је могла у националном духу. Помогала четнике, чак давала новац за набавку оружја, и

имама одбојно пуно травица. То су биле македонске прилике. Из Солуна је ишла у Дојран, у Воден, да посети домове својих ученица. Било је шест ученица из Водена, а све куће је, на позив, морала посетити. Тешка срца се идуће године растала од својих малих питомца у Солуну. У 10 школској години пронала је на одустати у Гренобу. Она је слушала медицински П. С. Н. и писале биолошки. Г. Жујевић је дао довољно знања из геологије. Али, у гимназији предавају зоологију и ботанику, а у Учитељској Школи неку природну групу, увек осећа потребу за даљим радом. То у Гренобу долази. Ипак, она је напустила, и пронала је метод предавања свуда рад. До 1910 године служи у Врњској Женској Школи, затим у Учитељској Школи. За време окупације у Врњцима ради са децом бесплатно, а не прима ни четвртину плате од Аустријанаца. Али са том децом било уживање радити. Деца су жељена знања и била су готово да само радом могу одржати себе.

Г-ца Олга Гавриловић је једна од основних О. Дома Ученица, сада упуна на чланца Дома и управителница Занатске Школе.

Г. Жујевић је био духовни вођа младих природњака. Њему има да захвали за спрему и подстицај за рад. Међутим, и добри њаци су понос и пријатност професора. Г. Жујевић је био познатио г-цину Олгу Гавриловић из

међу четресет седам својих генерација. Он је до највећу похвалу у овим речима: „Мала Олгца, тако сам је увек знала, истцала се међу мојим љицма као најољубивија и највреднија. Била је од оних сигурних интелегенција које вас никад не обманују. Притом невероватно скромна; увек је понављала да је не испити, и чинило ми се да је била прва. Сетам се да је увек љутала и није хтела да договара на она питања, која је само она знала између својим друговима. Запамтио сам њене „стручне квалификације“, семинарске радове које смо тада увели.“

Највећи и најпаметнији рад јесте рад у четвртој години, по којем је писан есеј. Скромно и лепо, ако ардо тешко — разуме се само по себи — превела је г-цица Гавриловић тридесет и једну годину у четри вида, за каталогом, између деце. То је време, то је читав живак.

То су две заостаје заслуге и велике просветне раднице, које могу да ступе и у приреду младим генерацијама и и да је фигуру рељефно истакнут између многих.

Београд. Даринка Стојановић.

Књижевност.

Ново дело госпође Ј. Беловић-Ђерман-Косовске. — Наша позната културна радница Ј. Беловић-Ђерман-Косовска, која је можда на страни још веома цениена него у домовини, написала

је ново, опширно дело о обичајевима нашег народа. Дело ће изићи у току овог месеца на немачком језику и зове се „Die Siten der Südslaven“ (Издавачка књијарка Artz Paul, Dresden.) Госпођа Беловић описује у тој југословенском фолклористичком делу све дене обичаје Срба, Хрвата и Словена. Из свих ових књига можемо следеће. Писања су лепа, идеал лепоте — Ашковица и љубавна поезија — Сваџа и брачна ноћ — Велике свечаности плодности и љубави — Брак — Свечаности за мртве и бајкал — Дукот и љубав — Плес и игра — Брањење и чарање, дело је изустројено. У овом делу врло често се налазе прикази савремених фолклористичких и „Journal des Debats“ веће је писало о њему. Професор љуборског универзитета, инжењер Назар Принц Хрељковић, превешће дело на енглески језик. — Искрено се радујемо успеху госпође Беловић, која за свој додонијати рад није добила бачког признање и то је за њега до сада једна од оних, који су хтели да обрне пажњу на себе. Госпођа Беловић је толико скромна да то не уме, јер ради из идеалне љубави за своју земљу. Свима нашим читаоцимама обрачмо пажњу на најновије дело госпође Беловић.

„Последњи погледи на свет и живот“ — Уредништво „Женског Покрета“ је добило књигу под горњим насловом од београдског писца Г. Стевана Радошаљевића-Ђина.

командом. Девојке не знајући језика, не познавајући законе, без спикера ослепило, изашле су му и изашле су и немоћно. Пошредник обично врши, форме рада, неки так посао који га крије пред позицијом.

У Распрострањене трговине девојкама није могуће паразити у бројевима, али велики број страних проститутки каже да је врло ошешена. Статистика здравственог удела у Вијетнама Азији показује да је било тамо у год. 1921-1924 регистровано годишње 300-400 нових проститутки, међу њима 75% странкиња. Год. 1924 је било њих 1200 под контролом. Број страних проститутки у тој вароши цени се на 5 до 10.000, од којих је опет велики део становника. Статистика из других држава, нарочито из Јапана и Средње Америке, Египта и т. д. дају исто слику.

Код трговине са девојкама има наводне и узвоне државе. У прве спадају државе Источне Европе, у друге Средња и Јужна Америка, Левант, Северна Африка. Угрози потраживања у уловним државама су различита. Не држављаке које имају велики број мушкараца, који се налазе у земљама, где се налази вишак мушкараца. А у државама, где су бордељ и бордељска слична локалн официјелно дозвољени, постоји потреба да се тим забавним локалима доводе увек атракције свежих девојка. Потраживање порасте, ако се на којем месту скупи велики број мушкараца. Неки посредник из Панаме каже да се свакодневно доводи до Панаме и да је било тамо флотила, а за неколико месеци зарадио само 4000 долара. Карактеристичан је пример мале вароши Тиа Јуана у Мексику, у близини америчке границе, где се за време сезонских трија распрострањења права бордељска варош. Исто је било примено на једном месту у овој земљи постоји једна девојка за време путничке сезоне побрину за дозв за своју земљу.

Да је зарада велика већ са напоменула. Власник неког бордеља казао је иследнику: «С једном од мојих девојка зарадио недељно 500 долара».

Врло так посао имају агенти са девојкама. Неке зарде довољно у своје познати и ово желе побољшати свој живот са даровима неких «пријатеља». С нарафирацијним средствима приближе се агенти локалним девојкама, поклањају им одела, напик, воде их у ресторане, позоришта, док не дозволе, најађући се доцијију у уда, да путују са њима на страну. У последњим извиривањима одмах, док се немогуће су прикључују до својих локалних родитеља. По некој фигурира саучесницих агената као «храби» или «свештеник» и изврши привидно венчање, или се изврши сасвим легално венчање, које за агента није обавезно, јер настапа са лажним именом. Сви ти људи распозају увек великим бројем путних исправа и криштом се у различитим местима како за њих саме, тако и за њихове жртве. Када је отпратио «венчање» муж своје «жени» на страну, јавију јој да није његова жена и смешти је у бордељ или зловластване примора да «ради» за њега по улицама. На тај начин се нарочито придобивају такви «заслени девојке», т. ј. невине, које се увек налазе у бордељу.

У трговини белим бордељима велика улога припада посредовању рада. Девојке се ангажују као васпитачице, служавке, боне, приватне секретарице, за стране државе, када стигну, онда их смеште у бордељ. Агенат има уговорне ангажмане, који су у студију да преваре и најбољу полициску власт. Врло омиљен начин је продаја девојкама је начин, који се сада највише употребљава, састављање «уметничких трупа» од играчица и варијетских уметница. Тако зваани «импресарио» врбује трупу анонима по новинама, према потреби даде девојкама и кратку обуку, после се направи уговор у коме се уговориле добру Honorarium и велику плату за продају обешања, која се изводи не дефану. На страни се девојке приморавају да наступају у најзнами, најопаолашенијим локалима, када сврше продукцију

на позорници, морају се помешати међу публиком, пити са господом и бити са њима у каду забавног саобраћаја. Девојкама се не исплаћује Honorarium, и оне су приморане да испуне услове, о којима нису имале на појма када су склапане уговор. Ако покажу најмањи одпор, избаце их на улицу, и бордељ им остаје једино уточиште. Мадаме су са тим импресаријима у најближој вези. На таквом начин постоје велика гонима и бројем страних много немима, како каже извештај «Немачког Националног Комитета».

Главне путничке пруге, које употребљавају трговци белим бордељима од Источне Европе преко Цари града у Маду Азију и Северну Африку, од шпанских и португалских пристаништа у Северну и Јужну Америку, Тргови изабављају директне путеве, иду по локалним возовима и малим паробројима, истражују се и укривају у малим пристаништима. Девојке су приморане да зараде већ на самој путу, «Ако се оне од тога града бране, морају умрети од глади», каже извештај.

Извештај је писан старим објективним и великом, без моралног згражања, без етичког патоса, али баш ту скромни приказ факта потреса читаоца.

Секретари комисије Друштва Народне Dame Rachel E. Crowdy казала је пре кратког времена на предавању у Лондонском «Guildhouse» «Овај извештај је такав, да човек отајма за човека природу, али ипак не смемо изгубити наду на побољшање».

Ако се извештај проучава, чита се између редова наду, да се јасно види да је легално призната проституција «занат» који је извор трговине белим бордељом, да државом концесиониран бордељ преставају пазар, који једино подржава ту трговину. У државама, где је укинута регламентација проституције, фактично је нестала трговина белим бордељом. Холандија је зато најбољи пример, и врши се једино још као транзитна саобраћај. Доде год постоје још у неким државама бордељи, у корист највеће важне од стране власти није могуће срушити тај транзитни саобраћај, и није могуће спречити да постоје и такви извори државне зараде иду попут жртва трговине белим бордељом.

Да постоји воља да се ово зово енергично уништи, доказује факт да је услед напора Друштва Норда приступило већ 32 државе интернационалној конвенцији. Али — тако завршена извештај «не мере заправо савремене државе, да се униште државна подршка пошравања. Само васпитанем младежи она пола у високом моралном гледишту, може довести истинито побољшање».

Жена и деца у Совјетској Русији.

На својем путу по Средњој Европи посетила је Лидија Сејфулинова, Праг, где се у Винохрадском казалишту баш давала њена драма «Виринеја» Праг са врло јаком комунистичком странком примио је г-њу Сејфулинову врло љубавно и обасипао ју је гостоприимством. Г-ђа Сејфулинова је имала неколико интервјуа са чешким јурелистима и одржала је и једино предавање у Монархетову «Жена и деца у Совјетској Русији». Влада омаханомени да је ово врло разочарало. Објаснити то да се једино с тим, да г-ђа Сејфулинова није таква много што да каже или да су јој нашој разлике тако стране, да није знала шта би нас могло интересовати.

По њеним речима такозване галантерије у Совјетској Русији више нема. Жена се сматра за равноправног члана друштва, те не ужива ниш посебне охроне нити обзира. Број жена које издржава муж је врло мали, то су жене-супруге. Претежна велина жена, нарочито из кругова интергенције

има свој позив, а осим тога брину се само о домаћинству и деци. Дакле, оптерећена, али баше речено преоптерећена, је као много жене буржоаских држава. Међутим, не сме се заборавити да је једна од главних тактика програм социјализације ослобођене жене од бремена домаћинства и неге деце, било комунистичким институцијама било помоћу мужа. То је баш значило, дакле, фиско С.С.С.Р. у женском питању! Јер, ми у интересу здравог развика жене не смемо пустиати да се на њу наговаре *већа бремена* него на мушкарца. (Од физичког материнства, ношења и рађања, не може жено, наравно, нико ослободити. У том погледу бране је посебни закони и прописи и дају јој извештан еквивалент против мушкараца). У интересу истине мора се нагласити да физичко материнство у С.С.С.Р. ужива велике охроне.

Препотерене жене са домаћинством у комунистичкој заједници показује да *уој навише често миљаје него закони и да правна равноправност не значи још фактичну*. Дакле, и тамо је још потребно много рада, спешног револуционирања духа мушкараца.

На жалост, г-ђа Сејфулинова нам скоро ништа није говорила о равним новинама у брачном праву, уопште о променама у сексуалној области, право прелаза брачног имена матери на децу, дозволе уметничког прерушења труднице, и т. д. Тврдила је да се отеве врло брину за своју брачну и изабрану децу и да су кратки бракови т. ј. да се слободна љубав у С.С.С.Р. много мање провађа него што у Западној Европи мисли. Једни изванредно симпатична појава која се само текмо да у склад довести са мишленом да комунизам проповеда разне породице, моментално се није најсолободумији човек не може с њиме сагласити.

Од највећег значаја била је социјалистичка револуција за раднице и селанке. У свима деловима С.С.С.Р. заведена су посебна женска одељења која паас на то, да не увреде жене суровошћу, да се трудна жена не употреби за тежак рад и т. д. Ова институција је особито од велике користи у источним крајевима где се жене, услед мухамеданства или старинских традиција сматра још за роба.

Врло велику пајну обраћа С.С.С.Р. детету. Стара се за његово здравље бесплатним лекаским прегледима, давањем лекова и т. д. Школе су доуше у многим местима на врло ниском нивоу, али власти се труде да брзо доде до подизања. — Г-ђа Сејфулинова је одбацила тврђу непријатеља болшевијка; да је младеж С.С.С.Р. покварена и особито у сексуалном погледу дивљина. Тешко је проудити: да ли истина стоји на страни оптужбе или одbrane. Али, г-ђа Сејфулинова на сваки начин добро зна прилике, што се тиче деце. Од ње је врло добра књижица «Избаеглица».

Праг. Јулка Хлапец-Борђевић

Белешке.

Промено адреса уредника. — Г-ђиња Алојзија Штебић преселила се у Рајхенберг улазну 22 П — Пензион Метрополе, а г-ђиња Даринка Стојановић у Његошеву улазу 37. Према томе, рукописе треба слаати на горње адресе.

Наш уводни чланак. — Изјаву Алисане Женских Покрета која је изнета у

уводном чланку последње броја нашег листа, се обзиром на изборе, припремала је Београдско «Правде» у броју од 2 јула.

Борбе нове за улаз на берзу. Госпођа Бишч је управни саветник великог индустријског предузећа у Аустрији. Она тражи да јој се дозволи трговина на берзи у Бечу. Тома тражењу се противи статуз берзе, који искључује жене са берзине трговине. Госпођа Бишч саде енергично тражи измену закона о берзи у том смислу да се и женама отворе врата берзе. У својим трговачким рубрикама региструју и коментарију све средно-европске новине овај догођај, и као обично кад се појављује жена са новим захтевима, не баш много симпатично за тражење госпође Бишч. Онама који су противни захтеву госпође Бишч због тога јер је жена, каже «Prager-Press» «селече: «Жене данашњег доба не могу више себи дозволити лудост да се интересују пред куварских речента само још за средства улепшавања и кораке различитих игара. У времену, у коме добија премину живота онај, који уме радити, не може се интелегентној жени забранити да се расприча за мушкарацем и на паркету берзе. Ако госпођа Бишч после измене закона о берзи буде имала само губитака, она ће ипак постичи да жена на курсној табели социјалне вредности порасте за неколико таквица.»

70-годишњица Кларе Зеткин. — 5 јула догодила је — поред Розе Луксембургове најмаркантнија личност међу интернационалним социјалистичкама Клара Зеткин, 70 година. Она је била дуги низ година међу вођама немачке социјално демократске партије и услед својих одличних способности и у првим редовима Друге Интернационале За време рада, у марту 1915 г., водила је интернационалну женску конференцију у Берну, на коју су дошле социјалистичке из неутралних земаља и из оних које су ратовале. Била је то прва велика интернационална манифестација за мир. После расцепане немачке социјално демократске партије, она је остала на линију и преселила се у Русију, где јој и сада ради. Неп прекорит ни најмање не смањује вредност овог њеног рада кога је вршила свесно и с пуно животности и социјалистичкој интернационали. Пошто сматрамо сваки искрен рад за велике идеје — да ли се с њима слажемо или не — за напредак у корист целога човечанства, морамо и ми да се сетимо Кларе Зеткинове о 70-годишњици, као велике поборнице за женина права, за слободу и мир својих народа.

Интернационални Социјалистички Комитет Женских конституисао се свих дана. Међу представницама полских социјалистичких жена је у комитету председница Маде Женске Антанте, госпођа Tylicka-Budziska.

Учини рад. — У Новом Саду је почео излазити нов месечни часопис «Учини Раде, на 24 стране текста. Уредници су г-ђа Јулка Јовановићка, чистелица ручног рада, и П. Павле Тврткић, професор, власник и издavaч «Сима Пилићер».

Учини рад. — У Новом Саду је почео излазити нов месечни часопис «Учини Раде, на 24 стране текста. Уредници су г-ђа Јулка Јовановићка, чистелица ручног рада, и П. Павле Тврткић, професор, власник и издavaч «Сима Пилићер».

Учини рад. — У Новом Саду је почео излазити нов месечни часопис «Учини Раде, на 24 стране текста. Уредници су г-ђа Јулка Јовановићка, чистелица ручног рада, и П. Павле Тврткић, професор, власник и издavaч «Сима Пилићер».

Учини рад. — У Новом Саду је почео излазити нов месечни часопис «Учини Раде, на 24 стране текста. Уредници су г-ђа Јулка Јовановићка, чистелица ручног рада, и П. Павле Тврткић, професор, власник и издavaч «Сима Пилићер».

Учини рад. — У Новом Саду је почео излазити нов месечни часопис «Учини Раде, на 24 стране текста. Уредници су г-ђа Јулка Јовановићка, чистелица ручног рада, и П. Павле Тврткић, професор, власник и издavaч «Сима Пилићер».

Молимо све наше претплатнике који нису измилу своје претплату за први поглед, да пошаљу Администрацији нашег листа свој дог.